

Numerul 4. Oradea-mare 25 ianuarie (6 febr.) 1898. Anul XXXIV.

Apare dumineca. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

BUNICA SCRIE NEPOATEI.

Prima rochie lungă.

— Monolog. —

Jucat în concertul tinerimei române din Oradea-mare,
la 3 febr. an. c.
de *dșoara Hortensia Miclea.*

O fată tineră (*stând înaintea oglinzii mari, privește 'n ea, măsurându-și lungimea rochiei.*)

În sfârșit!

S'a împlinit dar și visul meu. Nu me mai uit cu părere de reu la prietenele mele mai mari. Iată-mă și eu cu rochie lungă.

Nu știu ce-i, par că me furnică ceva prin sânge. Me simt cu totul altfel, decât pân' acuma. Rochia aceasta m'a schimbat cu desevârșire. Da, da. (*Vine înainte. Serios.*) De-acuma sunt fată mare.

Până când porți haină scurtă, nimene nu stă de vorbă cu tine serios. Pentru toți ești numai o fetișcană, cu care se glumește și se joacă. Dar de-acuma are să fie altfel. (*Punându-și degetul la gură.*) Aseară un tiner mi-a și dis: „Sărut mâna, coconiță“.

Verșorul a ris de mine, când mi-a văzut bucuria. Dar iute l-am și făcut să tacă. I-am dis: „Voi cât ve mândriți dacă ați trecut examenul de maturitate; lăsați-ne și pe noi fetele să ne pară bine de rochia lungă, căci doar asta-i testimoniul nostru de maturitate.“

Și cum să nu ne veselim? Că bine țice unchiul: „Rochia lungă pentru fete, este biletul cu care intră în lume“.

În lume!.. de-acuma nu mai trebuie să stau acasă când alte fete se duc la bal. Mi-a și făgăduit mama, că 'n carnavalul viitor me va duce și pe mine. Primul bal! Me iau fiori când me gândesc la el. În pensionat dansam numai fetele între noi; de-acuma înainte am să dansez cu veritabili bărbați. Trebuie să fie foarte interesant. Nu mai pot de dor.

(*La oglindă.*) Am și breton. Mamica mi l-a tăiat... Inse mie mi-a părut prea puțin... și, când nu m'a văzut, am mai tăiat și eu — dar cam mult... M'a și ocărit, că ce am făcut? I-am sărutat mâna și i-am răspuns: „Ferul a-fost prea cald și mi-am ars părul“. Ce să faci? Dacă porți rochie lungă, caută s'ai și minte — lungă!

Să m'audă profesoarele și profesorii din pensionat, știu că s'ar miră. Mai ales doamna directoare ș-ar face cruce.

Săraca, eră bătrână și tușia grozav. Viniă în școală iac așa. (*Își pune ochilari, ia un baston și vine de la ușe rădēmându-se pe baston și tușind.*) Iară v'ați purtat reu. (*Tușește.*) Nu v'am spus de atâte ori (*tușește*) să fiți ascultătoare și să ve învățați lecțiile. (*Tușește.*) Am să scriu la părinții vostri (*tușește*) că de loc nu sunt mulțumită cu voi... (*Tușește.*)“

(*Aruncă bastonul și ochilarii și vine sărind în mijloc.*)

Profesorița de limba franceză eră toată viață. Glumeață și veselă, tot ridea și cântă; mai cu seamă dacă întelniă pe cale, iac așa din întâmplare, pe locotenentul de husari. Ce e dreptul, franțuzește n'am învățat; dar ea după trei ani, a vorbit perfect — românește.

Profesorul de matematică și de fizică avea un cilindru cât un coș. (*Se duce la ușe și își pune pe cap un cilindru și pășește grav înainte.*) Când intră, doi-trei pași, încă nu-și scotea cilindrul să nu recească. Apoi se urcă și începea: (*Vorbește pe nas.*) Eri ahm vorbhit dhespre trignonethria chorpurilor; asthăci avem să

chontinuăm la electhricitatea animalică. Electhricitatea este o puthere încă nechunoscută deplin... (*strănută.*) Am recit... (*strănută.*) Nu-i deschisă undeva o fe-reastă?...“

Profesorul de istorie, cum își luă locul, începea numai decât. (*Vorbește foarte repede.*) Împăratul Traian, sosind la Dunăre, mai întâiu dete ordin să se facă un pod strașnic. Urmele acestui pod se vęd până astăzi la Turnu-Severin, ca niște monumente ale vechei glorii romane. Trecënd Dunărea, se incinse o luptă crâncenă între oastea romană și cea dacică a lui Decebal. În sfârșit Romanii au remas învingători și Traian a aședat pe locurile deșertate o colonie nouă, ai cărei urmași sântem noi...“ (*Cu voce naturală.*) Și tot așa mai departe, încât în cele din urmă n'am înțeles nimica.

Gatechetul de religie, Dumneșeu să-mi ierte pe-catul, eră cu totul opus. Vorbia trăgănat și scărșind ca și carul moșilor. Când începea el a spune, că: „Dum—ne—șeu a fă—cut lu—mea în șe—se și—le“ ne viniă a crede că n'are să mai sfârșească.

Între toți inse eră și unul de care nu rideam. Un tiner nalt, brunet, frumos. Acesta, după părerea noastră, n'avea nici o smintă, decât că eră — prea sficios. După ce eșia din școală, ce-i dreptul nici una nu șcieam despre ce ne-a vorbit; dar toate eram de acord, că vorbește foarte frumos... .

Iubit pensionat, cu drag me gândesc la tine; cu toate că la eșire, între noi să remână vorba, n'am vör-sat nici o lacrimă. De ce să fi plâns? Șcieam că în curënd am să capët rochie lungă. Nici nu i-am dat pace mamei, până ce nu mi-a făcut o. (*Se uită la rochie.*) Ce frumoasă-i! Dar încă dacă voiu avé o trenă lungă, lungă...! (*Pășește și arată lungimea.*) Nu este mai frumos decât un șlep. par că ești o regină... Of! cu ce drag o să-l port! (*Se aplecă și pășește înainte, făcënd din rochie un șlep.*) (*Apoi se oprește și vine la mijloc.*)

Eri am primit o scrisoare de la Marioara, cu care am petrecut în pensionat trei ani de țile. Îmi serie că tinerimea de la ei va arangia un bal, la care și dënse va luă parte și me chiamă și pe mine. M'oiu rugă de mama să me ducă. Va fi acolo și Costică, cunoșcința mea cea mai plăcută din — pensionat. Viniă în toate duminecile la soru sa și vorbeia — cu mine. (*Ride.*) Drăguț băiat! Rumen și svelt și avea niște mustecioare. (*Îmitează sucirea mustețelor.*) Adica la dreptul vorbind, n'avea încă mustețe, ci numai începeau a-i mijji, cu toate aceste el le tot sucia... (*Iarăș imitează sucirea mustețelor.*)

Și ce drăguț aprindea țigareta (*Aprinde o țigaretă.*) Și cum fumă de frumos. (*Fumează plimbându-se.*) Apoi aruncă țigareta și vine la mijloc.)

(*Privind îspitilor în giur de sine.*) Am și câteva scrisori, de la dënsul. Le țin ascunse, să nu le vadă nimeni. (*Scoțënd din buzunar un teanc de scrisori.*) Ah! cum am tremurat când am primit cea dintâie. Mi-a predat-o soru-sa. O bunetate de ânger. Cum am roșit și cu ce dor am cetit-o! Și când i-am răspuns, de unspre-șecce ori am început și refăcut conceptul. Amorul nostru părea vecinic. Și totuș el după ce a trecut examenul de maturitate și s'a făcut jurist, ș-a uitat jurământul. S'a recit. M'a tradat. Căf am plâns și mai plâng și acuma. (*Își șterge lacrimile.*) Cum să nu plâng; căci eră frumos. (*Plânge.*) Apoi se redeșteaptă mâniaoasă.) Ba eră urit foc, n'avea nici urmă de mustețe... un băiat... (*Ride.*) Ba șeu că mint... Eră frumos, ca rupt din soare... Dar să nu me spun-eți la mama, că-mi taie rochia lungă!

IOSIF VULCAN.

Moartea Amourului.

Prolog dintr'o poemă feerică intitulată „Amorul și Psyheea“.

(Scena reprezintă o grădină, în dreapta căreia se ved treptele intrării unui palat.)

Timpul (plângând, în palat, nevăzut.)

... E mort! e mort!.. Lăsați-l!..

N'ascundeți al măhnirei isvor nețermurit!..

Ci plângeți, și-intr'un leagăn de tandafiri culcați-l,—
Căci corpu-i alb ca spuma pe venci a-nmărmurit...

(Apare în ușa palatului sub chipul unui bătrân, cu barba albă și ȳice cu ochii cĂtră cer, abătut:)

Amorul a murit!..

Eră la mieȳul nopȳii, intr'un palat. Orașul
De viscol amorȳise. Doar câte-un trecător
Se furișă pe uliți, încet, ca ucigașul
Când pune-n faptă planul înteiului omor.
Cu zimbetul pe buze, sub palida lumină
A unei lămpi de veghe, dormiau îmbrăȳișăȳi
Amorul și-o femeie; iar în tăcerea, plină
De taina-ndrăgostirii, copacii legănaȳi
De crivȳ, la ferestre, trosnind, păreau că-ngănă
O tristă prevestire a unui trist sfârșit.

De-odată, n pragul ușei, apare o bătrână,
Rânjeșce, apoi ȳice cu glas înăbușit:
„Veniți!“ Și doue umbre 'năuntru se strecoară.
Sunt doui bărbaȳi și-aproape de-aceeaș vĳrstă sunt:
Înteiul, slab, cu ochii stielind sub o ușoară
Perdea de neodihnă, livid, bun de mormĳnt;
Cel-alt, purtând pe umeri o mantie bogată.
„Ucideți-l!“, bătrâna din nou le-a poruncit...
Și i-au ucis!.. iar pomii, în noaptea blestemată,
Gemeau, loviȳi de crivȳ: „Amorul a murit!“

A murit! De-acum încolo, întristată omenire,
Ești ursită să-ȳi duci traiul până-n margini de mor-
mĳnt,

Fără nici un simȳimĳnt

Sfânt;

Nebunia-ndrăgostirii să se schimbe-n nesimȳire;
Sărutări să nu mai fie; șoapta dulce de iubire
Furtișag viclean s'ajungă, — precum ori-ce legămĳnt
Pe cuvĳnt,

Pleavă-n vĳnt!..

Între flori, pe sĳnuri albe, nu va mai dormi Amorul;
Nu mai e d'aci-'nnainte el a tot-stăpănitorul...
Nu! Ci *Luxul* și *Desfrăul*, — căci ei doui l-au omorit;
Ei sunt cei ce-au tăbărit

Ca tălharii, mișeleșec, și l-au strĳns în somn de găt;
Luxul și Desfrăul poartă astăȳi sceptrul și coroana;
Chipul lor e pe icoana

Dată-n mâni viitorimei insetată de amor;
Iar bătrâna, care vecĳnic îi îndeamnă la omor,
E *Mineuna*, muma lor.

Vai! ce crud Destin! Nici Lumea, nici Infernul, nici
Olympul,

Nici eu, — Timpul, —

Care port atâtea veacuri pe-ai mei umeri de
moșneag, —

N'am fi socolit vre-odată că Amourului pribeag

Nu i-e dată Nemurirea;

Și că aripele lui

Vor rămăne, tocmai cui?

Celor doui dușmani de moarte, care nu vor fericirea
Nimĳnui!..

(CĂtră public.)

Plângeȳi-ve dar ursita! Plângeȳi!.. Iar în amintirea
Celui ce-ntrupă Iubirea,
Am venit să rog pe-aceia
Care sĳnt în fața mea,
Binevoitori să stea
Să le-nfăȳișez povestea cu „Amorul și Psyheea“.

HARALAMB G. LECCA.

Strigoii la Romăni.

— Studiu comparativ. —

Gn ședința de la 17 decembre 1897 a secȳiei lite-
rare a clubului „Tinerimea română“ din Cernăuți,
dl vicepreședinte dr. V. Braniște a cetit și comen-
tat poema „Strigoii“ de Eminescu.

Deschidĳndu-se discuȳia asupra provenienȳei
acestei poeme alegorice, și asupra motivului care
a putut să înspire pe Eminescu, — în duminica urmă-
toare, la 21 decembre 1897, prezintai următoarea dare
de seamă asupra urzelei mitologice a numitului poem.
Închipuirea poetului fiind liberă de a adăgă și
creă, iar în cele ce priveșce sugestiunile ce a primit,
din parte-mi neavĳnd timpul necesar a-l urmă în li-
teratură, me îndoesc a fi nimerit total isvoarele.

Eminescu ca savant, de sigur va fi cetit mai
multe opuri de felul acesta, din care ș-a determinat
închipuirea în extract; ceea ce înse e de importanță
pentru noi, este că cu această ocașie, credința strigoii-
lor la noi e în mare parte luminată, după cum mai la
vale vom vedĳ; ducĳnd ramificaȳii în inima atător cre-
dinȳi unitare care ne vor deschide un cĂmp larg de
descoperiri.

Fondul mitic al poesiei lui Eminescu „Strigoii“ e
luat nu din credinȳele poporului nostru, după cum s'ar
credĳ, ci de la germani și anume din mitologia
nordică a acestui popor. Esistă în Eda cĂntĳcul lui
Helghi ce a omorit pe Hundingo. Helghi de la nașcere
și are destinaȳia lui, după cum ne spune moto din
Nover: „În timpuri vechi cĂntau vulturii etc. se
născu Helghi în Bralunder. Noaptea eră în cetate și
veniră ursitele, copilului să ursească despre viitor: i,
dădură să fie regele îndrășneșilor și să fie cel mai lui
minat între domnitori. Ele întinseră tare firele ursitei-
încăt celăȳi se sfărmară în Bralunder; fire de aur ur-
ziră ele departe și le întăriră în mijloc sub sola lunei“

N'om vorbi aici mai departe despre proveniența
și neamul lui Helghi, fiul lui Sigmund Wolsung, ce
căpĳtă în mod miraculos o sabie de la Odin; vom
spune numai că eră curajos și isteș în resboae. La
germani, în mitologia lor se află credința cumcă în
resboae le ajută ĳnșeși Vodan sau Odin și Valkurele,
niște fete ce veniau prin nouri, trimese de dĳnsul, ele
erau de regulă 9. Și dacă vrem să șĳcim pentru ce la
noaptea sf. Andrei strigoaicele se bat cu meliștele în
hotar, vom vedĳ că e reminiscență despre valkurele
acestea. Un astfel de cĂrd de valkure cu Sigrun în frunte,
se opri pe cĂmpul de bĳtae de-asupra lui Helghi.
Sigrun se apropie de dĳnsul să ceară ajutor de la el,
rugându-l s'o scape de Hedbrod fiul regelui Grammars,
care voia s'o ia de soție.

Ni se pare că întrevădem chiar momentul acesta
în poesia lui Eminescu, când fata pe cĂmpul de luptă

vine și roagă să-i dea pe Arald, — căci de și poetic, dar punctul acesta ne pare a fi destul de obscur, cu toată esplicarea frumoasă ce el ni-o dă.

Iară strofa :

De-atunci fecioară blondă ca spicul cel de grâu,
Veniai la mine noaptea ca nimeni să te vadă,
Și 'nlănțuindu-mi gâtul cu brațe de zăpadă,
Îmi întindeai o gură deschisă pentru sfadă :
Eu vin la tine rege să cer pe-Arald al meu.

ne dă închipuirea mai mult a Brünhildei, Sigrun sau Swawa ce merge pe câmpul de luptă să ajute pe protejatul și iubitul ei ; și pe care o găsim transformată în Maria creștină a lui Eminescu. — „Totodată Sigrun îi spune lui Helghi că el este alesul inimii sale și soțul ei, pe care îl iubiă înainte de a-l fi vădut. Atunci lui Helghi îi încolți iubirea în inimă cătră nobila față și-i oferii mâna și inima sa. Fiii lui Granmars erau înse îndrăzneți și puternici în resboae ; Helghi strînse oaste și plecă la „piatra lupului“ plecă pe mare, ca și Arald ce trece Nistrul. Ran, deita mării redică în contra-i un orcan teribil. Sigrun veni ca ângerul apărător al lui Helghi și înaintea cuvintelor ei magice, la moment furtuna se potoli, marea se liniști și Ran cădă în afundul împărăției ei“.

Pentru cine cunoaște credința despre strigoaice și puterea lor asupra temperaturii, cum ele pot să dea secetă și ploae, va fi lesne de esplicat provenința acestor credinți. În studiul meu mitologic, voiam să dau odată în complect descoperirile acestea despre care îmi făcusem notițe, dar cine știe viața și împregiurările cuiva, dacă acuma s'a oferit ocașie, espun o parte din ele aice. De aceapoesia lui Eminescu „Strigoii“ ca subiect mitologic e eminentă, îi scoate de la obârșie, de sigur că și el va fi fost inspirat de puterea strigoicească ce în mit zăcea, fără ca de tot s'o fi înțeles. Vom vedé mai departe în mitul acesta de unde provin vercolacii lupi.

În acest resboi, Helghi omorâ pe rivalul seu și pe toți fiii lui Granmars, afară de unul : Drag ; acesta încheie pace cu el. Tot cu această ocașie muriră și doi frați ai Sigrunei : Högni și Braghi, după care ea mult plânse și spunea că dacă ar fi putut, i-ar fi reînviat și apoi să poată trăi pe vecie fericită la pieptul lui Helghi. Timpul șterse toate și mai cu seamă iubirea de soț cea nespūsă a lui Helghi îi vindecă Sigrunei durerea. Copilașii se jucau în giurul lor, dar Helghi nu trebuia să moară bētrân ; resbunătorul Drag făcă sacrificii lui Odin, deul resboaelor și căpētă sabia ce totdeauna nimereșce. Odată noaptea, prin pădure, Drag întelni pe Helghi și-l străpunse, apoi singur Drag merse la Sigrun și-i duse îngrozitoarea veste.

„Ardă-te jurămintele tale care le-ai făcut!“ îl blăstēmă Sigrun : căci el închiase pacea față de Helghi cu jurământ.

„Tu, care ai jurat pe valurile subpământene ale fluviului Leipten și pe stânca străveche, nici un vânt să nu-ți ducă corabia pe undele pacinice ; nici un cal înțepat de sporii tei să nu te scoată din primejdie, sabia ta să nu mai tae și să fie în contra ta ; să trăiești în totdeauna ca lupul hămisit în pustie“.

(Va urmă.)

ELENA VORONCA.

La schit.

*Acolo unde lângă schit,
Approape de altar,
Christos cel mort e răstignit
Pe-o cruce de stejar.*

*E lângă gârbovitul nuc
O lavită de glie . . .
Acolo singură me duc
Și fără mărturii*

*Me uit cu ochi uscați și mari,
Cu inimă negrită,
La cel ce-i pus între tâlhari,
La taina răstignită.*

*Apoi cobor la noi în sat
Și pe nerăsuflăte
Duc până seara pe 'nsărat
Povara vîetii 'n spate.*

*Iar când me simt cam obosit,
Când lacrămile plouă . . .
Atunci — me duc până la schit
Și-mi iau putere nouă.*

MARIA CUNȚANU.

Schițe din Italia.

Roma.

(Urmare.)

Am terminat cultul divin, am grăbit cu toții în Vatican, la audiență la pontificele Leo XIII. Erau deja impliniți 15 ani de când contele Pecci s'a ales de pontifice, și ca atare ș-a luat numele de Leone al XIII. Pe timpul alegerei contelui Pecci pontifice, itele politice europene erau destul de incurcate. În Italia eră la guvern Crispi, în Germania Bismarck și în Francia Gambetta, cari toți numai amici nu erau bisericeii, dar Leo XIII cu tactica și înțelepciunea sa rară pe toți inimicii bisericeii i-a știut câștigă și cuceri. Cu activitatea domnirii sale, de 19 ani, a stăruit ca o adevărată „lumen de coelo“ să respândească pretutindene razele binefăcătoare ale păcii și ale dragostei.

Peregrinii români, cari din incidentul jubileului de 50 ani al Pontificelui ne-am dus la Roma, 36, sub conducerea Înalt Pr. S. Sale dr. Victor Mihályi, am fost primiți în audiență. În Vatican am intrat pe poarta de bronz, în poartă eră garda de pază, iar pe ambite pretutindene făceau onorurile gârdiști șvițereni. În sala de așteptare erau servitori ce purtau mantile spanioale. Aici pe părăți gobeline de preț fabulos, pe plafond fresco făcut de mâna lui Rafael, padimentul de marmoră strălucitoare. Pe lângă părăți scaune înalte și mese de marmoră ornate cu aur, pe cari erau aședate cruci făcute cu multă artă și de mare preț. Prin perdelele grele de mătăsă se resfrângeau atât de splendid razele soarelui. De aici am mers în sala „Del trono“, unde se află postată garda militară.

Grija, atențiunea și sentimentul de devoțiune și reverință într'atâta m'a predominat, cât după ce am

CAROL I, REGELE ROMÂNIEI.

eșit din Vatican, m'am încercat să-mi notez ceva și despre aspectul salei de tron, și nu eram în stare, îmi erau în vie memorie toate cele întemplate cu ocaziunea primirei, numai despre sala aceea nimic nu șcieam. Altcum așa ceva nu mult impoartă, ci impoartă și e de dulce aducere aminte primirea, modul primirei și pregătirea noastră. E datina, că mai toți cari au onoarea de a fi primiți în audiență la Pontificele, duc cu sine ceva obiecte, pe cari, fiind binecuvântate, le duc acasă și le împart și grigesc ca pe niște amulete. Ba deu, Szilágyi din Sanislău, care eră cu noi, a cugetat să ducă atâtea iconițe și câte altele, ca să ajungă la întreaga comună, și fiind pachetul cam mărișor, i-l-au luat gardiștii din sala de așteptare, și așa pe când cu toții în liniște mare ne postam giur împregiur, numai densusul se ahtia după străicuță; ahtiarea inse n'a ținut mult, căci încă în cursul audienței a primit-o.

În sală o liniște mormentală . . . când vine în societatea unui camerariu un venerabil bătrân, puțin gârbov, alb la cap ca neaua, cu talar alb și un paliu roșu, eră Leone al XIII. Pe fața-i părințească atâta bunătate, în ochii lui atâta spirit și vivacitate, în mișcărilor lui atâta mlădioșie și în gesticulațiunile lui, cu cari dădea binecuvântare, atâta evlavie și modestie. Toate aceste într'un om vedându-le concentrate, și atunci dacă n'ar fi acela Pontifice, totuș la moment te-ar surprinde, te-ar captivă și adânc impresionă.

Înalt Pr. S. Sa dl dr. Victor Mihályi de loc ce s'a aședat Pontificele pe tron, păși la mijloc și ceti adresa de omagiu și salut în limba latină, pe care terminând-o, Pontificele și Părintele invitându-ne mai aproape în giurul seu, respunse și el în limba latină. Vorbirea de respuns o avea scrisă cu creion pe o hârtie, ce o ținea în mâna-i albă și nițel tremurătoare; vocea îi eră sonoră încâtva tremurătoare și bine respicată. Respunsul afabil, părințesc și plin de căldură și îngrigire față cu Românii gr. catolici, ne-a făcut o impresiune ce nu o vom uită nici odată.

După terminarea vorbirii, Înalt Pr. S. Sa dl dr. Victor Mihályi pe fiecare ne-a prezentat cu numele, Pontificele ne-a agrăit pe toți dîcîndu-ne vorbe amicabile, de bucurie și de bună primire. Noi toți pe rînd i-am sărutat mâna și am respuns la întrebările puse. Fiind între noi un dn. medic, care numai după ce a petrecut 5 ani în Roma ca cleric și-a ales cariera de medic, știind bunul Pontifice aceasta, i-a dîs pe latinește următoarele cuvinte: „Ai să te îngrigești acum de curarea trupurilor, dacă n'ai voit să curezi sufletele“. În fine, Înalt Pr. S. Sa dl dr. Victor Mihályi i-a prezentat un covor mare, dîcînd, că e industrie națională, un lucru de mână a femeii române din Marmafia; asemenea dna Erdélyi din Orăștia i-a prezentat un covor frumos mai mic, luerat de dnia-sa. De loc a dispus Pontificele să le desfășore, apoi le-a privit mai deaproape, le-a pipăit, lăudat și mulțămît.

După aceste ne-a mai dîs câteva cuvinte afabile și călduroase, apoi ne-a invitat, ca în ziua următoare la 8 ore să ascultăm liturghia în capela sa privată. Înainte de ce ne-am fi depărtat, a mai primit în presința noastră pe 2 americani, cu cari vorbind în limba franceză, le-a dîs într'altel: „Și americanii vin cu Românii“ . . . Depărtându-se ne-a dat binecuvântare, la ce noi i-am respuns cu urări de „să trăiască!“

De loc după audiență, plini de bucurie și veselie, am mers să cercetăm galeriile și grădina Vaticanului.

Vaticanul.

Mai în toate cărțile de geografie se poate ceti, că Vaticanul constă din 20 curți și 11.000 odăi. Dacă palatele cari toate la olaltă constituiesc Vaticanul s'ar înșiră unul după altul, ar da un șir de zidiri lung de un mil englez. În cât l-am putut cercetă, l-am aflat de un adevărat labirint. Am cercat prin cărți scrise în limba italiană și franceză, cu cari m'am provădît în Roma, unde la intrare în fiecare zidire monumentală și se imbie pentru preț destul de bagatel, — să aflu istoricul, când și cine a zidit labirintul acesta cu dimensiuni atât de colosale? Și am aflat diferite păreri: Unii dîc, că primul fundament l-ar fi pus Constantin cel mare, alții pontificele Liberiu, iar alții că Simmacus (498). Atâta e constatat, că Vaticanul pe timpul lui Carol cel mare a existat, de oare ce a locuit în el când Leone III l-a încoronat de împărat. Altcum în forma și estensiunea de astăzi l-a ridicat și întregit pontificele Iuliu al II-le.

Visitarea Vaticanului am început-o cu Capela sextină. A zidit-o pontificele a cărui nume-l poartă și a eternizat-o cu penelul lui Michel Angelo. Între alte multe picturi cari împodobesc capela aceasta, e admirabilă aceea de asupra altarului, care reprezintă judecata cea din urmă. Cine va fi fericit să privească vre-odată icoana aceasta lată de 20 metri, să se abțină de la ori-ce critică, dacă nu voiește să pățească abunăoară ca Biagio ceremoniarul lui Paul al III-le, care pentru că și-a luat voie de a criticat nuditatea figurilor din icoană, meșterul Michel Angelo l-a pictat în toată mărimea și cu trăsăturile ce-l caracterisau tocmai în fundul iadului; ceea-ce observând a rugat pe Pontificele să dispună, ca să-l șteargă de acolo, iar Pontificele i-ar fi dîs glumind: „Dacă Michel Angelo te-ar fi trimis în purgatoriu, de acolo m'aș încercă să te eliberez; de oare-ce inse te-a aședat tocmai în iad, șcii tu bine, că asupra iadului n'am putere, prin urmare de acolo nu te pot scăpă. Ședi acolo“. Icoana aceasta e una dintre cele mai mari icoane în fresco, caracteristica ei e o fantasmă învăpăiată de slăcăra puternică și temerară a concepțiunei. Se dîce, că meșterul ar fi fost inspirat de poesia lui Dante „Divina comedia“, și că ar fi depins aceea ce s'a conceput în lumca fantasiei sale atunci când a cetit poesia. Reprezintă pe mântuitorul lumii, de a dreapta P. V. Maria, giur împregiur sântii și legioanele de ângeri purtând semnele răscoală și a martiriului. Cu așa putere de talent și fantasmă sunt depinse figurile toate, de și se pare că au dîs sunetul puternic al trompetelor, la care morții se scoală din morminte. Așa stau gata de bătaie, sau precum dîc unii de hărțuială ângerii cu dracii, de ai crede că întru adevăr se mișcă. Ângerii și se pare că-i vedî cum ridică pe cei judecați la reu și dracii cum îi apasă spre iad, iar Caron își încarcă luntrea cu ei.

Într'atâta m'a emoționat privirea acestei icoane uriașe, că d'abiă am observat celelalte podoabe ale capelii sextine.

Pentru museul Vaticanului avînd timp abiă de câteva ore, am observat fugitiv în Loggio di Rafaelo următoarele icoane imposante: O icoană ce reprezintă pe Creatorul lumii în forma unui bătrân cum desparte lumina de întunerec. O altă icoană colosală reprezintă pe Adam și Eva după alungarea din paradis. Adam lucrează cu sudoare, ară și seamănă, Eva toarce. Așa dară Rafael aici ne arată, că prima și cea mai veche ocupațiune a femeii e torsul. Pruncii se joacă în giurul

Evei. Abel are în mână poame și pește și Cain se aruncă să le apuce. Oamenii lacomi și invidioși mai că n'am puté dice, că-și trag originea de la Cain.

Bătrânul Noe și soția sa cu amărăciune se uită la devastările remase după potop. Noe ai cugetă că își sfarmă capul într'aceea, că unde ar puté sădi mai bine vie.

În o altă pictură: Dumnezeu promite lui Avram moștenitori mulți. În present vai căți ar primi o atare promisie cu o mină curioasă și întrebătoare. Regele Abimelech surprinde pe Isac și Raveca îndragostindu-se. Iacob convine cu Rachila și turma de oi ai cugetă că merge în loc oprit. Moise aruncă de vatră tabla legii cea de piatră. Îți vine gândul, că totuș e lucru vechiu, că oamenii cinstesc legile. (!)

În legătură cu foisorul acesta sânt salele tot ale lui Rafael. Cei mai mulți — înțeleg artiști — aici vin să admire pe Rafael, și aceasta pentru că aceste cap d'opere l-au eternizat. Aceste sânt patru.

În sala I am vădut pânza ce represintă lupta lui Constantin cel mare cu Maxentiu și aparința crucii pe cer. Maxentiu fugind călare, cade în Tiberu. O scenă pătrunătoare mi-am notat din icoana aceasta, cum un creștin bătrân aflând cadavrul fiului seu păgân și învins de iubirea părințească, îl duce cu sine. Asemene și celelalte icoane represintă scene din viața lui Constantin, pentru aceea s'a și numit aceasta sala lui Constantin.

În sala II se află o icoană care represintă pe Atiia înainte Romei. În față ii stă pontificele Leo I, îl roagă să fie cu crucea pentru oraș.

În sala III stă prima pictură a lui Rafael, care l-a înălțat de principele pictorilor. Obiectul e: S. Eucharistie: în partea de asupra Sf. Treime, Madona și Sf. Ioan botezătorul, în giur mai mulți sfinți și părinți de ai bisericii, cari țin dispută asupra tainei profunde. Rafael între părinții și Savanții bisericii a dat loc și lui Dante. E lucru cert, că pentru opul „Divina Comedia” l-a înșirat și pe Dante în societatea sântilor părinți.

Tot aici se mai află o icoană interesantă de a lui Rafael: Muntele Parnasului cu cele 9 muse. Apolo prin sunetul lirei invită poeții, cari la sunetul fermecătoriu s'au și prezentat. Acolo sânt: Omer, Oratiu, Virgil, Ovid, Dante, Bocaccio, Saffo, Petrarca și alții. Poeți de a doua mână nici unul n'am vădut.

În sala IV am vădut icoana cu incendiul grozav a foburgului Vatican și Schimbarea la față, despre care dic, că ar fi cel mai clasic chip al lui Rafael. Dar oare care icoană a lui Rafael nu e clasică, care nu e cap d'operă?!

Luându-ne adio de la icoanele multe și pompoase, să trecem în muzeul statuelor. Între toate muzeele câte am vădut în Italia, Paris și Atena, muzeul Vaticanului ocupă locul prim, e cel dîntéiu muzeu în toată lumea. Într'adevăr, numai aici în muzeul din Vatican ne putem forma ideă clară despre arte. A descrie statuele vădute aici, nu me 'ncumēt, nu, pentru că nu sânt artist. Voisă înșir câteva numai după nume: Statua lui Comod în haină de vânător, un Sileu ce ține în brațe un băiețel admirabil de frumos, Esculap cu un baston în mână, apoi statua lui Werva, Tit, un Faun, Diana, fiica lui Tit, Demostene, Amazonele, Antonia, mama lui Claudiu, Fortuna, Venus și multe alte, între cari mi-a atras atențiunea mai mult Nilul. Un colos de statuă ce represintă un bătrân în poziție de repaus încotit, încoronat cu spice, ține la parte cornul abundenței și e încungiurat de 16 genii, cari au formă

de băieți militei, și au însemnătatea, că Nilul pentru ca să esundeze trebuie să se ridice la 16 coți.

Inscripțiunile latine și grecești de pe lespețile aflate în catacombe, precum și pietrele aflate și adunate de pe altarele din lumea păgână și din cea creștină toate ofer o materie copioasă pentru archeologii de profesiune și fiind că eu nu mult me ocup cu archeologia (numai diletant) așa dară am aflat de bine a trece în biblioteca Vaticanului.

(Va urmă.)

T. BULC.

I a r n ă . . .

Spulberate de pe ramuri, frunzele se duc grămadă.
Dilele se 'negurează și cu spicul de zăpadă
Se 'mpreună vântul aspru și aleargă pe pământ.
Se ascunde păsărica, se păleşce ori-ce floare.
Pier și gândăcei și fluturi, pier și razele de soare:
Căci s'aștern nemeșii iernei, peste toate câte sânt.

Riuțelul se ascunde pe sub sloii grei de ghiață,
De pe prundu-i se uscară floricele și verdeață,
Sălciara cea pletoasă, și răchite, și arini,
Unde s'ascunsese vara fetele la scăldătoare,
Iar flăcării avusese cuiburi dulci, ispititoare.
De rogoz și măturică și de galbene sulfini.

Din dumbrăvi se duse turme, iar tilince și cavale
Nu se mai aud la umbra teiului de după vale,
Nici copilele dulci doine nu s'aud cântând pe deal,
Nici se ved șofend pe pajiși și cu bobii lângă ele.
Risul lor acum ecoul nu-l mai poartă prin vălcele,
Spulberatu-s'a și până foaia lată de pobdeal.

Vai! tot pierd din naintea babei ce s'arată 'n cale,
Ochii ei sticloși ne 'ngheață și ne-aduca numai jale.
Oh! de ce bătrână iarnă să 'ngheți inima-mi nu vrei,
S'o faci sloi de ghiață 'n pieptu-mi ca în veci să nu
mai șcie
Nici ce-i dragostea adencă, nici ce e simțirea vie,
Nici ce-am îndurat în lume, vecinic după urma ei!

SMARA

C u g e t ă r i .

Numai o fericire e: datoria. Numai o mângăiere:
munca. Numai o plăcere: frumosul.

*

Orgoliul e între toți oamenii și nu e deosebire
decât în mijloace și în felul de a-l da pe față.

*

Refusul unei laude e de a fi lăudat de două ori.

*

Când noi înșine nu ne putem păstră secretele,
cum pretindem altora să ni le păstreze?

*

Reul ce facem, nu ne atrage atâta ură și perse-
cuție, ca bunele calități.

*

Dușmani ne sânt mai cu seamă aceia, cărora le
datorăm sau ne datorează nouă recunoștință.

H. Sudermann.

Fiul model.

Românește de Caius B.

(Fine.)

De femei le încântă interesul ce-l deșteptă la egalele lor, — și se vorbiă cu o oareșcare răcărare de dânsul, ca și când ar fi fost de temut. — Unii îl numiau un Roué fără de inimă, un egoist interesat, — dar chiar pe aceia cari susțineau a-l cunoaște din partea cea rea, îi trată cu o bunălate rară, — încât numai resbunător n'a fost.

Raportul plin de iubire față de mamă-sa îi dădea un nou relief persoanei sale. — „Trebue să fie un om bun”, — auđia din toate părțile, — „căci e un model de fiu”.

Numai ici colea, câte o limbă ascuțită presupunea că-ș folosește pe mamă-sa de mijloc de cocheterie, ca și inelul de diamant de pe mâna-i bine ingrigită, sau cănele bernadin care-l însoția pe tot locul.

O, de n'ar mai fi gurile rele!

În cel dintâi moment al cunoștinței mele cu venerabila damă, — mi-a copleșit inima, felul distins și gingaș al sentimentelor ei. Și cum îi mai sclipiau ochii când vorbiă de fiul ei! Cu câtă insuflețire nevinovată îmi înșiră calitățile lui.

Dar așa sunt toate mamele! — Dău le binecuvinte pentru aceasta!

Și dău, mult chin s'a legat de creșterea lui. — În casa unui ofițer sărac nu prea merge fără grigi, — apoi grămada de copii; — fetele lucrau în ascuns pentru o prăvălie, tot ca să-și poată sfârși el studiile așa de scumpe, — apoi încă anul de referendar! — Dar acú, trecând toate în pace, și ceilalți fiind totți la locul lor, — mai bine, Dău să-l ierte, bunul ei soț, sus în cer, — s'a hotărît să stea la el, cel mai bătrân, acú în Berlin, și să se bucure de fericirea lui; — și la el gândia să-și și sfârșească zilele.

Așa-mi dăse atunci. — Și cât de mare mi-a fost mirarea când după câteva luni am auđit dintr'o parte foarte bine informată, că mama ș-a părăsit de-odată feciorul, și s'a reintors pentru totdeauna în provincie.

„Femeile, femeile au alungat-o!” — am strigat. Da, femeile au fost vina, — dar nu cum eugetam eu. — Tot de-odată mi s'a spus și istorioara critică.

A știut domnul ** să-și împartă lucrurile, încât felul cum folosiă plăcerile vieții, au ramas cu totul ascunse mamei sale. — În o parte îndepărtată a orașului și-a închiriat încă o locuință, — și ciasurile petrecute acolo a știut să le împletească într'un vâl de minciuni.

Înse ochiul mamei vede toate. Bilete parfumate, flori anonyme, solii pe ascuns, — repede își dădea seama de toate.

De și i se revoltă inima ei curată la această privesc, — dar nu aceasta a izgonit-o. — La toate aceste numai frica o cuprinsese pentru iubitul ei fiu. — Căci vina nu o purtă el, — ci ele, femeile stricate și seducătoare. — Numai o dorință mai avea, — să-l scape de influința rea, — să-l obișnuiască la plăcerile liniștite ale căsniciei, — ba mai mult, plănuia să-i găsească o soție, dar nu s'a putut nimeri o ființă, care să fie intrunit calitățile trebuitoare pentru acest întâi loc din lumea întregă.

Ce să veđi într'o ți . . .

Într'o bună ți privia pe fereastră la bătaia zăpeđii, ce umplea strada de nori, în liniștea ei casnică, — cu gândul la fiul ei, — îl așteptă din oficiu. — Deodată se deschide ușa, o damă întră înăuntru, — o femeie tină și frumoasă, pe care o cunoșcea din societate, — cu care se avea foarte bine, și o iubiă din inimă, căci eră primită în casa ei ca o prietină stimată și plină de încredere.

„Pentru Dău, — dragă, ce ți s'a întâmplat? În ce hal te afli?”

Toaleta ei scumpă deranjată, fața ca marmora, espresia unei voințe de fier îi eră impregnată. Cu zăpadă pe pâr, — eră sfășiată de durere și de desperare. „Unde e fiul dtale?” — Întrebă cu o voce înceată misterioasă, aruncându-și ochii în toate părțile.

„Nu e acasă. — Îndată inse va fi acú. — Dar, draga mea, vino-ți în fire! — Ce-i? — Vre-o nenorocire?” —

„Nu-l ascunde! Trebuie să-l veđ . . . Am stat atâta timp în zăpadă. — Nu plec de acú până n'oi fi vorbit cu dânsul.

Femeia aiuria.

Și mama îi vorbi cu cuvinte pline de iubire, o aședă pe canapea, și cu apă de Colonia îi frecă templele. Abia își veni în fire, — și veđu în fața cui se află. — Un plâns înădușitor o apucă, — căđu la picioarele mamei, și cu cuvinte întrerupte își mărturisii păcatele. — O, cât de aspru i-a fost pedepsită crima ei . . . El a maltrat-o. — — Și acú nu mai vrea să șcie de ea, — — se topește de frică și iubire. — — Nu mai poate trăi fără de dânsul — — Numai moartea o poate scăpă! . . .

Mama îi șterse sudoarea rece de pe frunte. — Inima ei fidelă, onestă, s'a revoltat în potriua acestei pierdute, care i-a căđut la picioare, — și totuș n'a putut să-și ascundă compătimirea în fața unei miserii atât de mari.

Deodată inse ca lovită a sărit în sus, — căci sărutându-i mâna ce i-a întins, a îndrăsnit să-i ceară protecția patimei deositoare.

Înainte ochilor ei erau cei doi ângerași de copii, pe care înainte cu câteva zile i-a veđut jucându-se împregiurul mamei, — ridicându-și brusc mâna, i-a đis:

„Du-te la copiii tei!”

Împietrită de durere a ramas femeia osândită.

Deodată se aud în antișambă niște pași aspri, învingători — — El s'a întors. — Amanta sări în sus, îi alergă înainte în odaia vecină. — Mama căđu pe canapea și cu fața în pierină, ca și într'un vis reu, auđi următoarele:

El, furios, cu voce forțat potolită:

„Ce veđ, tu acú? . . . Ce voiești? . . . Nu îți-am interđis? . . .”

Ea, încet, doios: „Trebue să vorbesc cu tine”.

„Te-a veđut mama?”

„Nu”. A mințit, nenorocita; a știut prea bine, că de spune adevărul, totul s'a sfârșit.

„Pleacă repede de acú, — să nu te vađă — — Prin ușa aceasta! — — Ea nu trebue să șcie nimic de toate acestea”. — —

„Dar trebue să vorbesc cu tine”.

„Bine, pentru Dău, vino de seară, șcii tu pe strada S. — Sună de ori ca mai nainte” — —

„Nu mai vreau! Iar' o să aștept de geaba! Ađi am stat 2 ore în zăpadă. — Nu, acú îndată vreau să-ți vorbesc”.

„Ei bine, repede, ce voiești?”

Jubileul episcopului Pavel la Beiuș.

I

La internatul de fete.

În 25 ianuarie, ajunul zilei jubilară, mai întâi internatul de fete, împreună cu școala civilă, s'a achitat de tributul devoțiunii sale.

A arănat o festivitate, bine reușită, care a început la orele 5½ și a fost deschisă de directorul școlii. Apoi se execută o programă interesantă. Un bun cunoscător al Beiușului în trecut și prezent, a făcut printr'o piesă ocazională, scrisă în dialectul bihorănesc, istoricul dezvoltării culturale a acestui foclar de cultură al Românilor din Ungaria.

Iată pe scurt subiectul:

Elevele internatului fac pregătirile festivității, ce vor să aranjeze; ele declamă în limba română, franceză, germană și maghiară, adică în limbile în cari se deprind în școală; într'aceste vine o țerancă din giurul Beiușului. Țeranca în vârstă de 70 ani, nu văduse Beiușul de vr'o 20 de ani. Cât fu de mare mirarea dăensei, vădând biserica pe din lăuntru zugrăvită și aurită, „siminariul“ lui Vulcan înfrumusețat, mărit, acoperit cu „bădig“¹; lângă acesta o nouă zidire (gimnaziul nou); pe malul „irugei“² în locul colibuței moșului Gligor și a casei lui Drumar oare cand „răzimată de un par“ internatul de băieți. Continuând calea peste podul irugei, ajunge la alta casă cu „contignație“³ întră și dând deja cu socoteală, că unde se află — căci popa lor le cam povestise despre lucrurile și schimbările ce s'au petrecut în Beiuș în curs de 20 de ani — ascultă conversația fetițelor. La început eră zăpăcită biata babă, auzind graiuri streine; după ce inse i s'a explicat pe românește, că ce înțeles și folos are învățarea mai multor limbi, i-au arătat lucrurile de mână cari se gătesc în internat etc. . . își mai veni în fire, ba la rugarea fetițelor cântă un drăguț de cântec din bătrâni:

„Codrule frunză galbăna,
Io me culc tu me leagăna;
Codrule cu frunză lată,
Nici bruma nu te bată,
Că mi-ai prins bine odată,
Tra, la, la, etc. . .“

În schimb fetițele au cântat în chor, cu acompaniament de pian, în violină, ba cele mai mitețele au jucat și o drăgălașă piesă teatrală. Prestațiunea elevelor fără excepțiune a fost drăguță. Publicul încântat a insistat mai vârtos pentru bisarea „Doinei“.

Țeranca își făcea la cruci de veselă ce eră, constatând la urmă fără incunghiur, că „totu-i adevărat ce i-a spus popa din sat“. Mirată de cele vădute și auzite, își exprimă dorul, că dacă n'a putut vedé pe Vlădică în persoană, să-l vadă în „icoană“. Fetițele i-au împlinit și acest dor și la cântecul armonios al unui imn festiv se desvleșce cel mai nou portret foarte succes al Jubilantului. Una dintre eleve. într'un epilog aprețiază meritele Lui câștigate în curs de 25 de ani ai episcopiei și dă curs liber expresiunii de recunoștință și devotament. Timbrul dulce al vocii pătunduetoare fu acoperit de aplausele nesfârșite ale publicului eutusiasmat, care apoi s'a împrăsciat foarte încântat.

MELISSA.

¹ Tinichea. ²Riu. ³ Etaj.

II

La gimnaziu.

Tinerimea studioasă de la gimnaziul superior gr. cat. din Beiuș, a arănat cu ocaziunea jubileului episcopiei de 25 ani a Patronului gimnaziului, Esc. S. D. Mihail Pavel, în 26 ianuarie, sub conducerea profesorului Ioan Kéri, o reprezentație teatrală împreună cu concert.

Atât concertul, cât și reprezentația teatrală a reușit bine, foarte bine. Dintre tinerii cari au debutat la concert, merită laudă în deosebi Iosif Maioreșcu, ca conducătorul corului vocal și Tit Dorog care a condus corul instrumental; asemenea s'a distins în priceperea artei musicale V. Mureșan, V. Cosma, Sever Papp și Aug. Magyar, iar în cântarea frumoasă de duet: „Ce și-am făcut eu oare“ a escelat Nestor Porumb și I. Maioreșcu, apoi în al doilea duet a produs efect D. Maci și I. Ardelean. Toate piesele concertului, au fost, în semn de reușită precisă și frumoasă acoperite cu aplause de publicul prezent. În scurt, la toți tinerii concertanți am observat arcușuri și voci pline de sentiment, de dulceață și gingășie, le lipsia numai focul și forța.

Să vedem acum, că cine, cum și în ce mod s'a produs în piesa lui V. Alexandri „Cinel-cinel“.

Rolul boierului Sandu l-a interpretat studentul de cl. VIII Petru Rusu, care în predarea rolului seu, cu o înfățișare distinsă și cu o desteritate ce însuflă simpatii a dovedit o inteligență ce-i face cinste.

În scurt, după ridicarea cortinei, apare pe scenă tinerul Al. Muntean ca interpretătorul lui Graur. Foarte nimerit dăcea Graur: „O veselie mare! . . . O fală care a întinerit toate sufletele Românilor“, că într'adevăr aparința lui în scenă a produs o mare veselie și bucurie, care ne-a întinerit și entusiasmat pe toți. Graur a escelat prin o admirabilă istețime, naivitate și simțământ, atât în modulațiunea vocii, cât și în mișcările sale naturale și neforțate.

Dșoara Elena Fabian, profesoară la școala civilă de fete, în rolul Floriceii, eră un adevărat bujor de copilă, cum îi dăcea Graur, căruia îi trecea de foame când se uită la ea. Eră o apariție drăgălașă și naivă, ceea-ce se potrivea foarte bine rolului ce interpretă. A cântat cu o voce lină și dulce ca mierea; a cântat atât de frumos, că te făcea s'o tot ascuți, ceea ce a dovedit și unanimele aplause ale publicului; atât prin mișcările mlădioase, cât și prin vocea-i plăcută a transportat inimile în regiunile impresiunilor intime, în regiunile ce inspiră viață cântecului și răpesc pe auditor.

Dșoara Veturia Papp a interpretat rolul Smărăndiței, a nepoatei lui Sandu. O fetiță cu mișcări de o natură plăcută și simpatice; un bobocel de copilă, care ș-a luat rolul în serios, întocmai cum se așteaptă de la o fată inteligentă; îi ședea foarte bine costumul național, întocmai potrivit ochișorilor ei ca murele.

Domnișoara Viora Ignat, ca Tincuța, eră o apariție gentilă, drăgălașă, elegantă și își predă rolul cu o naivitate veselă, cu mult sentiment și curaj. Costumul național îi ședea atât de bine, că vădând-o ai sta s'o sorbești dintr'o privire.

A mai apărut în scenă ca țerance dșoarele: E. Mihulin S. Seliștean și M. Lăpușan, toate erau care de care mai gentile și mai simpatice.

Atât la începutul cât și la sfârșitul piesei s'au prezentat pe scenă tinerii: S. Barbuloviciu, G. Voștinariu, Al. Mircea, D. Maci și Iosif Șiclovaș, toți în costume

țărănești, erau niște țărani „țoloșcani“, cât voioși cât serioși și de loc nu erau fricoși. În fine, pe Ganimede-l făceau pe lângă masa țăranilor tinerii: C. Grădinariu și A. Gitta, cari petrecând mai mult între culise, rolul lor nu-l pot lua sub critică.

Atât dșoarele, cât și tinerii diletanți, o constat cu plăcere, că în ceea ce privește aparința și predarea în genere, au ținut teatrul la un punct înalt. Reușita a fost deplină, îți părea că ai înaintea-ți actori și nu diletanți. Merită laudă și recunoștință și conducătorul profesor Ioan Kéri, ceea ce au manifestat-o și dșoarele diletante prin aceea, că i-au gătit o frumoasă cordea, ce purtă inscripțiunea: „Zelosului conducător — diletantele“.

După sfârșirea seratei musicale și teatrale, urmă joc în sala cea mare a gimnasiului și petrecerea veselă cu multă voie bună ținută până dimineața la 7 ore.

T...

Ilustrațiunile noastre.

Carol I, regele României. România, trecută prin atâtea fluctuațiuni politice, a avut o mare norocire, că providența dumnezeiască i-a trimis pe tron un bărbat, care posedă toate calitățile unui bărbat de stat și domnitor înțelept. Zelul seu de organizare a produs victoriile de la Plevna, tactul seu a creat țării un bun renume în concertul popoarelor civilizate. De curând, în primăvara ce vine, regele Carol va îndeplini un nou act diplomatic, acesta va fi visita Sa la Petersburg, pentru care se fac mari pregătiri, atât acolo, cât și la București. Diarele politice anunță, că visita aceasta va avea un caracter de reamintire a relațiunilor de bună camaraderie dintre armata rusă și cea română în anii 1876—77. Spre aceeș scop, regele Carol va fi însoțit de un numer mare de ofițeri superiori, în retragere și în activitate, cari au luat parte la războiul de acum 20 de ani în contra Turciei. Punctul cel mai însemnat al serbărilor va fi defilarea tuturor oficerilor ruși, cari au luat parte în campania de la 1876—77, sub conducerea regelui Carol.

Bunica scrie nepoatei. Daeă mama a devenit bunică, dragostea ei toată o resfră asupra nepoatei sale. Fiica ei nu mai este ființa cea mai iubită, nepoata a cuprins locul de frunte în sufletul ei. Ar petrece tot cu ea, iar când aceea nu este aproape, plăcerea cea mai mare a bunicii este când scrie nepoatei.

LITERATURĂ și ARTE.

Poetul Coșbuc. Dl Aurel C. Domșa a publicat la Blaș sub titlul acesta o lucrare, pe care a cetit-o în prima serată literară arangiată astă iarnă de Reuniunea femeilor române din Blaș. Autorul se adresează femeilor, făcându-le o dare de seamă despre scrierile lui George Coșbuc. Arată că Coșbuc nu e poet filosof pessimist ca Eminescu, nu-și sfarmă capul cu deslegarea chestiunilor de înaltă filosofie, nu se plânge mereu asupra reuțărilor lumii, ci e plin de curagiu și simte putere în vinele sale. Ceea ce înalță pe Coșbuc așa de mult în ochii tuturor, e felul lui de a gândi, de a scrie și de a povesti. El, scrie dl Domșa, ș-a însușit așa de mult gândirea țăranului, a studiat așa de mult firea lui originală, încât se poate dice, că ș-a

insușit-o, că s'a îmbrăcat în ea ca și în o haină ce-ți place și de care nu te mai desbraci. Și par că nici nu-ți place Coșbuc altcum, decât descriind chipuri de la sate, întâmplări idilice din mijlocul poporului, pline de naivitate și originalitate. În fruntea lucrării se află și un mic portret al poetului.

„Marele dicționar geografic al României“. Societatea geografică română a pus sub tipar „Marele dicționar geografic al României“. alcătuit și prelucrat după cele 32 dicționare parțiale de județe. El va forma cinci volume de câte 100 coale fiecare volum, în formatul Documentelor Hurmuzachi, tipărit pe trei coale. Primul volum va apăre în cursul lunei februarie 1898, iar celelalte volume succesiv din șese în șese luni, astfel că până la 1 februarie 1900 toată lucrarea să fie terminată. Prețul acestor cinci volume s'a fixat pentru cei ce vor subscrie acum, la 100 lei, plătibili în patru rânduri, din 3 în 3 luni, cu începerea de la 15 februarie 1898. Prețul dicționarului pentru cei neabonați va fi de 150 lei. Doritorii de a subscrie sunt rugați a se adresa la secretarul general al Societății geografice române, dl George Lahovari, București, strada Rotari nr. 1.

Un premiu francez pentru limba română. „Societatea de lingvistică din Paris“ anunță, că în 1901 va decerne un premiu de 1000 franci pentru cea mai bună operă imprimată, care va avea de obiect gramatica, dicționarul, originea, istoria limbilor romane în genere, preferabil al limbei române în deosebi. Autorul va pute fi de ori ce naționalitate, la concurs înse vor pute fi admise numai opere scrise în limba franceză, română, ori latină.

Reviste și diare. *La Brăila* a apărut o revistă bimensuală științifică electrică, intitulată „Sirma“. — *La București* a apărut un nou diar economic, sub titlul „Creditul“ și redactat de dnii Chr. Stoicovici și Ulpiu Hodoș. — *Revista Poporală*, o nouă revistă săptămânală ilustrată, a apărut la București.

C E N O U ?

Hymen. Dl Ioan Hofu, ales preot gr. or. în Tarian, Bihor, s'a fidanțat cu dșoara Ersilia Pantoș din Pîlu-mare. — Dl Simeon David, rigorosant în medicină, s'a logodit cu dșoara Marioara Fizeșan în Abrud. — Dl Petru Suciu, absolvent de teologie, s'a cununat cu dșoara Hortensia L. Moldovan, în Cergăul-mic. — Dl Vasilău Loria, vicenotar în Ohaba-Bistra, se va cunună în 6 febr. cu dșoara Veturia Domșa în Duleu.

Petrecerea tinerimei române din Oradea-mare astă-noapte, joi spre vineri, a reușit foarte frumos. Diletantele și diletanții, cari au luat parte la concert și la reprezentația teatrală, s'au achitat strălucit de rolurile ce au susținut, în mijlocul unor aplause nesfârșite și al unei veselii nemărginite. Dasnul care a început apoi, a fost foarte animat. Quadrillul prim s'a jucat de 50 părechi. Din grațioasa cunună de dame, notăm următoarele nume: doamnele: Hermina Ignat (Beinș,) Ana Pop (Bocsig,) Iulia Marchiș (Sârbi în Sătmăr,) Virányi, Emilia Miclea (Arad,) Iulia Lazar, Catarina Creț (Beinș,) Aurelia Vulcan, Carolina Erdélyi, Cornelia Kiss, Antonia Buna, Aurelia Pop, Valeria Lazar, Elena Horvath, Marioara Mátéh, Elisabeta Mihut, Lina Șfurlea, Antonia Iernea, Pap, Ana Ternovean, Elena Mureșan, Barbara Gera, vęd. Lucreția Pavel (Beinș,) Lucreția Papp, Irina Popescu, vęd. Valentina Diț, Veturia Diț, Ana, Gurbadan (Cluș,) Elena Codrean, Tuceș și dom-

nișoarele: Viora Ignat (Beinș,) Elena Fabian (Beinș,) Veturia și Elena Papp (Buntesci,) Ida Pap (Bocsig,) Cornelia și Valeria Marchiș (Sérbi în Sătmar,) Marieta Iernea (Ciomăcuz,) Veturia Paladi (Borod,) Hortensia Miclea (Arad,) Cornelia Erdélyi, Margareta Creț (Beinș,) Iulia Gurbadan (Cluș,) Elena Blaga, Margareta Gitye, Maria Ternovean (St. Lazar,) Gizela Erdélyi (Sititelec,) Vilma Kerekes (Gurbed,) Virányi, Veturia Nuț, Maria Marcuș, Mason. Corpul ofițeresc a fost reprezentat prin 30 de ofițeri, din cari însemnăm pe următorii: colonelii Ströhr și Virányi, subcolonelul Wagner, majorii Popovici, Vucici și Kaler, căpitanii Humița, Herșcovici, Reznicec, medicul de reg. Pop, locot. baron Horvath, Demetriu Bardoși. Din dansurile naționale s'a jucat Romana și Ardeleana; iar în pauză Bătuta și Călușorul, sub conducerea vătavului Sabin Ignat. Dimineața la orele 5^{1/2} când scriem aceste rânduri, ca să nu întârziăm de la tipar, publicul nu s'a depărtat încă și se dansează în sală cu aceeași veselie ca la început.

Bal românesc la Orăștie. Inteligența română din Orăștie și giur, arangează la 10 februarie n. bal în folosul reuniunii femeilor române din comitatul Hunedorii. Comitetele arangiator: Dionisie Ardelean, Ioan Baci, Constantin Raicu, Aurel P. Barcianu, Petru P. Barițiu, Victor Bontescu, Basiliu Botean, Ioan Branga, Valeriu Candrea, Simion Corvin jun., dr. Romul de Dobo, dr. Aug. Dragits, dr. Absolon Feier, Iuli Florea, Amos Gligor, Alesandru Herlea, Adam Leșnican, Nicolae Macrea, Ioan Margitai, dr. Ioan Mihu, Traian Mihaiu, Ales. Moldovan jun., Dumitru Moldovan, dr. Silviu Moldovan, Ioan Moța, Romul G. Nicoară, Valer de Orbonaș, Victor Oțoiu, Iuliu C. Popoviciu, Romulus Pop, Sev. Procinkievitz, Nicolae Puican, Valeriu Recei, Ioan Rimbaș, Ioan Roșu, Toma Roșu, Ioan Șerban, dr. Gavrilă Suci, Nistor Vărărean, Aurel G. Vlad, Simion Vlad, Ioan I. Vulcu.

Petrecere cu dans în Șomcuta-mare. Tinerimea academică română sătmăreană va arangia la 17 februarie n. petrecere cu dans în Șomcuta-mare. Președinte Vasile Dragoș, avocat, vicepreședinți dr. jur. Vas. Gyurko, dr. med. George I. Anca, cassar stud. jur. Ioan Gogia, controlor stud. techn. George Micu; membri în comitet: Stud. jur. Remul Avram, stud. jur. George Bancoș, teol. abs. Alesandru Bilțiu, teol. abs. Alesandru Brancoveanu, stud. jur. Corneliu Breban, teol. abs. Emiliu Butean, drd. jur. Augustin Dosa, dr. jur. Teofil Dragoș, dr. jur. Coriolan Meseșan, teol. abs. Corneliu Muste, stud. jur. Aureliu Nilvan, stud. jur. Victor Nilvan, drd. jur. Aureliu Nistor, dr. jur. Iuliu Pop, stud. jur. Ioan Tatar, teol. abs. Victor Vașváry.

Carneval. La Sibiu ați în 5 februarie se va ține balul Reuniunii femeilor române. — La Arad în 12 februarie va fi petrecerea cu dans a tinerimei române. — La Năsăud asemenea în 12 februarie n. se va ține balul românesc, în folosul fondului școlarelor bolnavi.

Iuliu Mihályi de Apșa, c. și r. locotenent-colonel de husari pensionat. fratete mai mare al Esc. Sale arhiepiscopului și mitropolitului Mihályi, precum și al dlor Petru Mihályi deputat dietal și dr. Ioan Mihályi fise comitatens în Marămuș, a încetat din viață la Blaș, în 15/27 ianuarie, în etate de 61 ani. Reposatul, după o frumoasă carieră militară, s'a aședat la Blaș, unde a luat parte în viața publică și a făcut parte și din direcțiunea fundațiunii Șuluțiane. În mormântarea s'a seversit la 29 ian. cu mare pompă.

Călinarul săptămânei.

Dum. Vam. și a Farise. Luca c 18 v. 10—14; evang. iav. 1; gl 1			
Diua săpt.	Călinarul vechiu	Călin. nou	Sorele.
Duminică 25	† Grigor. Teol. Aep. Cons.	6 Dorotea	7 10 4 50
Luni 26	C. P. Xenofont	7 Romuald	7 8 4 52
Marți 27	† Ad. m. S. Ioan Ch. (g. d. a.)	8 Ioan	7 7 4 53
Mercuri 28	C. P. Efrém Sirul	9 Apolonia	7 5 4 55
Joi 29	Aducerea moștelor S. Ig.	10 Scholastica	7 4 4 56
Vineri 30	† SS. Treierarhi: Vas Gr I.	11 Desideriu	7 2 4 58
Sâmbătă 31	SS. fără d. argint Chir. și I.	12 Eulalia	7 0 5 0

Proprietar, redactor răspunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

Păziți-ve sănătatea!

Tuturor celor-ce sufer de **boale de piept**, de **boală de apă**, de **mistuire neregulată**, **dureri de stomac** de **reumatism**, **guturai**, **durere de ochi**, și alte boale lăuntrice, apoi pentru **boalele de copil**, se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

pregătite strict după îndrumările celebrului S. Kneipp și întrebuițate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpeta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Iulius Schopper* în Oravița (Krassó-Szörény m.).

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din număta farmacie!

8-10

1898

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15—20 cm.

Talaj minőség: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: August und September.

Pflanzweite: 15—20 Cm

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Rennmittele
semințe
de legumi și flori
ale lui
MAUTHNER

se capeta în pachete sigilate și provédute cu marca ofici-
ala de contra-
ventă „Ursu“
în magazinele
mai mari de Co-
loniale și feră-
rii.

Firma
**Edmund Mauth-
ner** din Buda-
pesta, strada An-
drássy nr. 23
garantează nu-
mal pentru con-
ținutul acelor
pachete cu se-
mințe proaspete și veritabile,

care vor fi provédute cu numele **Mauthner** și cu marca „Ursu“, cum se vede din ilustrația alăturată.

1-8